

ТВОРЧИСТЬ ВОЛОДИМИРА ІВАСЮКА В КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОЇ КРИЗИ ПЕРІОДУ ПІЗЬНОГО СОЦІАЛІЗМУ

***Анотація.** Стаття присвячена ґрунтовному аналізу творчості Володимира Івасюка в контексті національно-патріотичної кризи, що мала місце в Україні в період пізнього соціалізму, коли на тлі тоталітарного режиму відбувалася активна боротьба за збереження національної ідентичності та культурної автономії. Автор досліджує, як музична спадщина Івасюка, зокрема його пісні, функціонувала як потужний емоційний та символічний ресурс для формування національної свідомості, що стала основою культурного опору режиму. Творчість Івасюка, в умовах жорсткого політичного контролю, постала як чинник, який не тільки відображав соціокультурну реальність, але й став важливим елементом спротиву, що виступав проти прагнень радянської влади до національної асиміляції та культурної уніфікації. Пісні Володимира Івасюка, що отримали широке визнання в умовах радянської влади, водночас виконували функцію своєрідного протесту проти ідеологічного монополізму та культурної гегемонії, сприяючи формуванню національної самосвідомості ідентичності. Вивчення цієї творчості дозволяє розглянути національний патос, закладений у музиці, як важливий елемент культурного спротиву, здатний трансформувати суспільні настрої і впливати на зміни в національній політиці. Стаття також аналізує соціокультурний контекст радянської доби, зокрема механізми ідеологічного тиску та культурної цензури, які обмежували можливості вільного вираження національних почуттів. Івасюк у своїй творчості, нехтуючи цензурними обмеженнями, вдало поєднував народні мотиви з елементами сучасної естрадної музики, що дозволило йому створити цілий пласт музичних творів, здатних надати новий сенс національним ідеям та забезпечити значну роль у національному відродженні в умовах національної кризи. Таким чином, у статті висвітлюється роль Володимира Івасюка не лише як видатного митця, а й як важливої фігури, що суттєво вплинула на формування нової національної самосвідомості. Його творчість виявилася важливим чинником у процесах національного відродження та здобуття незалежності, що набули особливої актуальності в кінці 1980-х — на початку 1990-х років.*

***Ключові слова:** Івасюк, пісенна творчість, національна ідея, патріотична криза, пізній соціалізм, культурна автономія*

DOI 10.34079/2226-2830-2024-14-28-50-57

Актуальність дослідження. Постає Володимира Івасюка являє собою унікальне втілення мистецької особистості орфеїчного типу в умовах екзистенційної кризи української культури, яка одночасно є кризою національної самосвідомості. Аналіз даної постаті потребує ґрунтовного наукового осмислення у контексті відповідного соціокультурного часу, що передбачає створення хронологічних проєкцій від етапів минулої української історії до сучасної соціокультурної реальності. Персона Володимира Івасюка та семантичні особливості його музичних текстів набули статусу міфологеми в процесі духовної консолідації української культури, яка розгорталася в період перед здобуттям Незалежності України. Це явище вимагає детального аналізу та специфічного наукового визначення. Дослідження впливу творчості Івасюка на

українську естрадну пісенну культуру дозволяє конкретизувати його внесок у формування та розвиток національної музичної сцени. Такий аналіз є важливим для збереження культурної спадщини та підтримки її цінностей, а також для вивчення впливу музичного мистецтва на процеси колективної ідентифікації у сучасному українському суспільстві.

Аналіз останніх досліджень. Дискурс аналізу творчості Володимира Івасюка є доволі розробленим питанням в сучасній дослідницькій практиці, проте зупинимось на джерелах котрі забезпечують багатий контекст для аналізу творчості Володимира Івасюка в рамках кризи пізнього соціалізму, оскільки вони охоплюють різні аспекти культурної та соціальної ситуації в Україні наприкінці 1980-х — початку 1990-х років. Так, дослідження Кетрін Ваннер, "Тягар мрій. Історія та ідентичність у пострадянській Україні" (2023) дає змогу глибше зрозуміти, як творчість Володимира Івасюка входила в контекст національних трансформацій в Україні після здобуття незалежності. Ваннер аналізує процеси формування пострадянської ідентичності та національної самоідентифікації, які відбувалися на фоні політичних і культурних змін. Івасюк, зі своєю музикою, що ставала важливою частиною українського культурного простору, відіграв роль не лише у збереженні національної ідентичності в умовах культурного гноблення, а й у процесах, які передували розпаду СРСР. Його пісні, зокрема "Червона рута", стали не просто культурним явищем, а своєрідним інструментом емоційного ідентифікаційного протесту.

Своєю чергою, Іван Лепша, в роботі "Життя і смерть Володимира Івасюка" (2010), зосереджує увагу на біографічних аспектах життя Івасюка та дає глибокий аналіз його творчого шляху в умовах соціалістичного режиму. Лепша розглядає не лише його творчість, а й репресивну політику держави щодо творчих особистостей, що прагнули втілювати національні мотиви в своїй діяльності. Трагічна смерть Івасюка, яка викликала суспільний резонанс, є яскравим свідченням того, як радянська влада намагалася придушити будь-які прояви національної свідомості, що виходили за межі ідеологічних стандартів. Творчість Івасюка в цьому контексті стала актом культурного опору.

В дисертаційній роботі Миколи Мозгового, "Становлення і тенденції розвитку української естрадної пісні" (2007), розкриваються важливі аспекти розвитку української естрадної пісні в умовах пізнього соціалізму. Мозговий досліджує, як радянська культурна політика впливала на музичні жанри та їх розвиток в Україні, а також визначає роль Івасюка в етапі переходу української музики від пропаганди радянських ідеалів до вираження національних прагнень. Творчість Івасюка відображала глибокий процес зміни культурних орієнтирів та стала свідченням культурного відродження національної пісні в межах соціалістичної держави.

В статті "Пісенний вибух 1989 року. Фестиваль "Червона Рута" наблизив незалежність України" підкреслюється значення фестивалю "Червона Рута", що відбувся в 1989 році, як важливого культурного явища, яке стало своєрідним каталізатором для розвитку української естради в умовах останніх років існування Радянського Союзу. Крім того, публікація "Феномен Володимира Івасюка, або "Червона Рута". Фотографії старого Львова", висвітлює важливість Львова як культурного осередку для творчості Івасюка, зокрема в аспекті його зв'язків із місцевою культурною традицією та музичним середовищем. Львів, як культурна столиця України, став тим містом, де Івасюк набув популярності, і його пісні стали символами національного відродження. Це джерело дозволяє глибше зрозуміти вплив міського середовища та культурних контекстів на розвиток творчості Івасюка в період пізнього соціалізму.

Заслуговує уваги документ В. Чорновола "Епоха боротьби за українську

Державу. За матеріалами кримінальних справ КДБ УРСР.", адже він дозволяє реконструювати політичний контекст того часу, коли Україна перебувала в процесі боротьби за свою національну ідентичність. Чорновіл, як один з провідних лідерів українського національного руху, активно виступав проти радянського режиму, зокрема за права на використання української мови та культурних цінностей. У цьому контексті творчість Івасюка виступала як культурна форма протесту, яка символізувала боротьбу за національні права та відродження української ідентичності в умовах тоталітарної держави.

Відтак, аналізовані нами джерела дозволяють глибше дослідити не лише саму творчість Володимира Івасюка, а й соціально-політичні процеси, що відбувалися в Україні в період пізнього соціалізму. Творчість Івасюка стала потужним інструментом культурного протесту, що втілював національні прагнення, протистоячи радянському культурному контролю, та була частиною більш широких трансформацій, що відбувалися в Україні наприкінці ХХ століття.

Мета статті. Дослідити вплив творчості Володимира Івасюка на формування національно-патріотичної свідомості періоду пізнього соціалізму

Методи. В ході вирішення нашого дослідницького завдання нами було застосовано ряд дослідницьких методів. *Історіографічний метод* (для аналізу та систематизації літературних і музикознавчих джерел, що висвітлюють творчість Володимира Івасюка та соціокультурний контекст 90-х років ХХ століття); *метод контент-аналізу* (для дослідження текстів і музичних композицій Івасюка з метою виявлення національно-патріотичних мотивів та їх актуалізації в молодіжному середовищі зазначеного періоду); *порівняльно-типологічний метод* (для визначення ролі творчості Івасюка в контексті загальноєвропейських тенденцій музичного мистецтва кінця ХХ століття та її впливу на молодіжні рухи); *соціокультурний аналіз* (для оцінки впливу творчої спадщини Івасюка на формування ідентичності української молоді в умовах трансформаційних процесів періоду пізнього соціалізму).

Наукова новизна. Наукова новизна дослідження полягає у здійсненні систематизованого аналізу творчої спадщини Володимира Івасюка як ключового чинника формування національно-патріотичної свідомості української молоді в умовах соціокультурної кризи періоду пізнього соціалізму ХХ століття. Уперше його музичні твори розглядаються у комплексному контексті їхнього впливу на консолідацію молодіжного середовища та утвердження національної ідентичності в період суспільних трансформацій. Крім того, здійснюється спроба обґрунтування механізмів взаємодії пісенної творчості Івасюка із процесами формування національних цінностей, що визначає культурно-мистецьку значущість його доробку для духовного відродження та самоусвідомлення українського суспільства зазначеної доби.

Виклад основного матеріалу. У пострадянський період образ Володимира Івасюка як антирадянського героя набув важливого місця в культурному дискурсі, зокрема в контексті критики державного втручання в сферу масової культури та індустрії розваг. Одним із прикладів стала криза, з якою зіткнувся фестиваль «Червона рута» на початку 1990-х років: йому не вдалося залучити значну кількість виконавців і аудиторію у переважно російськомовних регіонах України (Терещук, 2019, с. 1). У відповідь журналісти, що підтримували фестиваль, висунули тезу про популярну культуру як політичний проєкт, який потребує державної підтримки. Ця ідея набувала дедалі більшого поширення на тлі суспільного розчарування ринковими реформами, які домінували в економічній політиці того часу. Своєю чергою, Наприкінці 1980-х років, коли Тихон Хренніков, голова Спілки радянських композиторів, засуджував «буржуазно-комерційну машину шоу-бізнесу», український виконавець Тарас Петриненко розглядав приватних інвесторів та новостворені кооперативи як засіб звільнення мистецької сфери від надмірного державного контролю. Водночас у межах

економічних реформ Горбачова, що сприяли запровадженню самофінансування державних підприємств, фестиваль «Червона рута» почав залучати великі промислові підприємства України, пропонуючи їм рекламу в обмін на фінансову підтримку. Незважаючи на ці ініціативи, українські митці залишалися залежними від зовнішніх джерел підтримки. Як зазначала газета «Молодь України», без канадсько-українських приватних імпресаріо-агентств українські виконавці ризикували залишитися у повній залежності від московського лейблу «Мелодія» та агентства «Держконцерт», які ставилися до них як до артистів другого сорту. Хоча на початку 1990-х років фестиваль продовжував отримувати фінансування від української діаспори та бізнес-структур, зацікавлених у виході на нові ринки, він відображав зростаюче розчарування економічними реформами.

Аналогічна ситуація спостерігалася в Польщі, де «приватний тиск створив можливості для музичних колективів, які раніше не мали доступу до запису», але водночас запровадив нові форми експлуатації через жорсткі контракти, орієнтовані на максимізацію прибутків. На початку 1990-х років українські виконавці зіткнулися з обмеженням творчої свободи, яку раніше, попри всі недоліки, надавала соціалістична система з її неефективним наглядом. Варто зазначити, що переможець першого фестивалю «Червона рута» Андрій Миколайчук застерігав своїх колег від надмірного захоплення комерційними виступами. Він навіть скасував свій запланований тур Канадою, пояснивши це неприйнятними умовами, які включали надмірно напружений графік, нав'язаний організаторами. До 1991 року зростання залежності фестивалю «Червона рута» від іноземних інвесторів стало предметом серйозного занепокоєння, що порушувало питання про його подальший розвиток та сталість (Терещук, 2019, с. 1).

Розчарування результатами ринкових реформ початку 1990-х років супроводжувалося закликами до розробки ефективної культурної політики. Зіткнувшись із жорсткою конкуренцією за аудиторію, активісти, які прагнули зміцнення культурних кордонів між пострадянською Україною та Росією, акцентували на критично важливій ролі держави у регулюванні сфери масової культури. Так, журналістка Ірина Лукомська, яка в 1993 році увійшла до складу журі фестивалю «Червона рута» після критичної оцінки невдач фестивалю 1991 року у залученні масової аудиторії, висловила пропозиції щодо надання фестивалю статусу державного. Вона закликала до запровадження податкових пільг для його спонсорів і створення мережі музичних шкіл, орієнтованих на виховання нового покоління українських митців (Мозговий, 2010, с. 3). Крім того, у пропозиціях україномовної преси порушувалося питання популяризації музики фестивалю через шкільні дискотеки та трансляції на державних залізничних вокзалах за допомогою гучномовців. Ці ініціативи, попри інноваційну спрямованість, виявляли риси, характерні для радянського підходу до масової культури, яка розглядається як засіб формування національної ідентичності через державне втручання. Порівняння фестивалю «Червона рута» 1989 року, що спочатку виник на хвилі антидержавницьких настроїв, із його розвитком у 1990-х роках, демонструє повернення до радянської концепції популярної культури як інструменту ідеологічного впливу. Цей підхід мав паралелі з уявленнями політичних і культурних еліт 1970-х років, коли масова культура мислилась як частина ширшого державного проекту. У цьому контексті перетворення Володимира Івасюка на символ національного героя відображало відлуння соціалістичних ідеалів, де головні персонажі представляли одномірні образи, віддані грандіозним ідеологічним завданням і традиціям старших поколінь. Сприйняття Івасюка як українського національного героя обмежило потенціал україномовної музики як форми опору русифікації та радянській культурній гегемонії. Ця тенденція також спотворила образ митця-експериментатора, чий творчий пошук 1989 року сприяв формуванню оригінальної

музичної ідентичності. Такий підхід до української культури, сконструйованої через антирадянські й антиросійські дискурси, суттєво звужував можливість для прояву емоційної складності й художньої багатозначності на початку 1990-х років (Терещук, 2019, с. 2).

У період брежнєвської стагнації Володимир Івасюк заклав основи сучасної української популярної культури. Його творчість вирізнялася серед радянських культурних продуктів, які переважно пов'язували українську ідентичність із сільськими традиціями. Попри натхнення фольклором, Івасюк прагнув інтегрувати актуальні тренди світової музичної індустрії, створюючи унікальну українську музичну ідентичність. Крім того, його професійна боротьба, особисті труднощі та трагічна загибель сприяли формуванню складного символічного образу, який виявився особливо привабливим для багатьох радянських громадян (Чайка, 2016, с. 2). Водночас у дослідженнях соціалістичної культури Східної Європи переважає фокус на державних культурних нормах, а реакція суспільства на ці норми часто залишається поза увагою. Деякі дослідження зосереджуються на вираженні опозиційних настроїв у нонконформістських культурних середовищах, особливо в державах-сателітах Радянського Союзу, де соціальні й політичні умови створювали простір для більш відкритого вираження критики та культурного протесту.

Біографія Володимира Івасюка висвітлює інший аспект емоційної кризи пізнього соціалізму. Його прагнення інтегруватися в офіційну культуру, водночас супроводжуване відчуттям відчуженості, виявляло утопічний ідеал «щасливого життя» у соціалістичному суспільстві як мрію, що залишалася недосяжною, але водночас глибоко бажаною. Історія Івасюка демонструє, що явище гласності, запроваджене наприкінці 1980-х років під керівництвом верхівки Комуністичної партії, можна розглядати як своєрідний протест проти контрольованих державою спроб регулювання емоцій громадян. Це повстання ґрунтувалося не лише на гніві й огиді, характерних для молодіжних нонконформістських субкультур, але й на складній емоційній амбівалентності, що підживлювалася прагненням належати до певної спільноти, яке водночас залишалася незадоволеним.

До 1989 року Володимир Івасюк набув статусу символу, який уособлював розчарування емоційною системою пізнього соціалізму, надаючи їй антирадянського та націоналістичного змісту. Послаблення культурного контролю, ініційоване Михайлом Горбачовим у межах політики перебудови, створило умови для проведення фестивалю «Червона рута», що став платформою для нового покоління митців, які прагнули дистанціюватися від традицій радянської популярної музики. Водночас учасники фестивалю сприяли формуванню уявлення про Україну як альтернативний простір, вільний від репресивних рамок Радянського Союзу, де автентичні емоції могли знаходити своє відображення (Терещук, 2019, с. 2).

Організатори фестивалю побачили в Івасюкові ключового символічного патрона цього повстанського заходу, передусім через його образ українського «аматора», натхненного регіональними народними мотивами прикордоння. Значення митців-аматорів полягало у їх ролі в зусиллях переосмислення радянського соціалізму, що розпочалися після середини 1950-х років, допомагаючи громадянам осмислювати сталінське минуле та перспективи постсталінського майбутнього. Водночас нездатність Івасюка пристосуватися до реалій радянського українського шоу-бізнесу підкреслила розрив між аматорською творчістю та інституційними вимогами системи, де держава мала монополію на управління культурною індустрією. Репресивні кампанії початку 1980-х років, спрямовані проти нонконформістської культури, перетворили народне розчарування емоційними нормами пізнього соціалізму на загальнонаціональний протест проти радянської держави та її інститутів (Лепша, 2010, с. 34–35).

Після розпаду Радянського Союзу образ Івасюка був переосмислений. Ідентичності, які формували українську популярну культуру і слугували засобом критики радянської політики, не тільки ґрунтувалися на тому, що Кетрін Ваннер описує як «альтернативне» бачення української спільноти, що розвивалося всупереч радянській державі. Вони також мали свої корені в масовій радянській українській культурі, що часто наслідувала традиційні радянські наративи та використовувала елементи їхнього стилістичного репертуару (Ваннер, 2023, с. 267–303).

Таким чином, Володимир Івасюк, постать, яка в контексті кризи пізнього соціалізму втілює образ антирадянського національного героя, у багатьох аспектах залишається подібним до свого радянського аналога — будівника радянської української нації. Його образ відзначався прямолінійністю та шанобливістю, що робило його менш привабливим для молоді, яка переживала розчарування. У 1990-х роках, зіткнувшись із краще фінансованою та організованою російськомовною поп-індустрією, організатори та прихильники фестивалю «Червона рута» відійшли від антидержавної риторики кінця 1980-х років. Вони закликали до посилення державного контролю над фестивалем, перетворившись на націонал-патріотів, які конкурували як з альтернативними митцями, так і з великими капіталістичними структурами.

Хоча гумор, іронія та альтернативність не зникли повністю з україномовної музики, зокрема завдяки Інтернету, який сприяє уникненню централізованого контролю, пам'ять про Івасюка не змогла повною мірою втілити або направити емоційне розчарування суспільства в радянських культурних нормах. Це розчарування лише короткочасно слугувало основою для українського державотворчого проекту наприкінці 1980-х років. Значні зусилля щодо «реабілітації» та вшанування Івасюка, здійснені у 1987–1988 роках, розгорталися на тлі зростання політичної активності та культурного відродження в УРСР. У цей період виникали незалежні культурно-політичні рухи та організації, натхнені реформами, ініційованими Михайлом Горбачовим. Як вже зазначалося, початкові кроки до відродження незалежної української культури очолила Спілка письменників, а переосмислення історії, реабілітація забутих або репресованих діячів, а також дискусії щодо статусу української мови та культури стали важливими елементами цих трансформацій.

«Неформальні» групи відігравали значну роль у суспільних перетвореннях, зосереджуючи увагу на таких питаннях, як екологія, збереження культурно-історичної спадщини, мир і роззброєння. Хоча багато таких організацій на перший погляд мали культурне, а не політичне спрямування, вони часто ставили за мету досягнення ширших політичних змін. Як зауважує Роман Нахайло, деякі з цих рухів представляли не стільки контркультуру, скільки контраїдеологію. Видатні опозиційні діячі, такі як В'ячеслав Чорновіл, закликали радянський режим до перегляду національного питання, розширення прав титульних національностей і республік, а також до відродження їхніх рідних мов. Чорновіл також наголошував на важливості заповнення «білих плям» в українській історії, наголошуючи, що цей процес, попри свою значущість, навіть не розпочався (Чорновіл, с. 12).

Висновки та перспективи подальших досліджень. Володимир Івасюк є однією з найяскравіших постатей в історії української поп-культури, чий вплив простежується як у радянській, так і в пострадянській Україні. Його життя та творчість є складним феноменом, що дозволяє розглядати їх як дзеркало соціальних, культурних і політичних трансформацій, які відбувалися в Україні у другій половині ХХ століття. Івасюк виступає символом багатовимірного переходу від радянської централізованої культури до спроб побудови нової національної ідентичності. У радянські часи його робота, хоча й натхненна народними традиціями, відповідала світовим тенденціям шоу-бізнесу, пропонуючи сучасне уявлення про українську музику. Водночас його творчість

відображала суперечності соціалістичної системи: прагнення бути частиною офіційної культури поєднувалося з відчуттям відчуженості та глибокої емоційної кризи, властивої пізньому соціалізму. Смерть Івасюка стала переломним моментом, що відкрив шлях до його канонізації як символу національного опору. У незалежній Україні його образ трансформувався в антирадянського національного героя. Проте цей образ у багатьох аспектах залишався схожим на радянське трактування його ролі, відображаючи обмеженість уявлень про національного героя. Івасюк став прикладом того, як культурні наративи незалежної України часто запозичували стилістичні та ідеологічні підходи радянського періоду, створюючи нову форму ідеологічної стандартизації.

Фестиваль «Червона рута», натхненний образом Івасюка, ілюструє трансформацію української популярної культури наприкінці ХХ століття. Спочатку це був антирадянський майданчик для новаторських митців, але в умовах економічної нестабільності та політичної невизначеності 1990-х років фестиваль поступово перейшов до пошуку державної підтримки. Це демонструє, як культурні ініціативи незалежної України намагалися знайти баланс між ринковими реаліями та національною ідеєю. Водночас гумор, іронія та альтернативність, які початково характеризували україномовну музичну культуру, залишилися маргінальними, адже офіційна пам'ять про Івасюка тяжіла до патетики та ідеалізації. Його образ використовувався як знаряддя в конструюванні нового українського культурного простору, але це обмежувало потенціал для глибшого критичного осмислення спадщини пізнього соціалізму та радянського досвіду загалом. Однак постать Івасюка, з її творчими здобутками та трагічною долею, стала потужним символом національного відродження. Його реабілітація наприкінці 1980-х років збіглася із загальними культурними трансформаціями, які стали ключовими для відродження української мови, культури та національної свідомості. Цей процес був нерозривно пов'язаний із політичними змінами, які почалися в часи перебудови і завершилися здобуттям незалежності. Таким чином, Володимир Івасюк втілює складність перехідного періоду української історії. Його творчість та пам'ять про нього слугують важливим свідченням того, як культура стає полем боротьби за ідентичність і як емоційний досвід може відігравати ключову роль у політичних і соціальних змінах.

Бібліографічний список

- Кетрін Ваннер, 2023. *Тягар мрії. Історія та ідентичність у пострадянській Україні*. Київ, . 316 с.
- Лепша І., 2010. *Життя і смерть Володимира Івасюка*. Київ, 56 с.
- Мозговий М. П., 2007. *Становлення і тенденції розвитку української естрадної пісні: дис.. канд.. мистецтвознавства*. Київський національний університет культури та мистецтв. Київ, 175 с.
- Терещук Г., 2019. Пісенний вибух 1989 року. Фестиваль «Червона Рута» наблизив незалежність України. *Суспільство*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/30167325.html> (дата звернення 06.12.2024).
- Чайка І., 2016, Феномен Володимира Івасюка, або «Червона Рута». *Фотографії старого Львова*. URL: <https://photo-lviv.in.ua/fenomen-volodymyra-ivasyuka-abo-chervona-ruta/> (дата звернення 08.12.2024).
- В'ячеслав Чорновіл – епоха боротьби за українську Державу. За матеріалами кримінальних справ КДБ УРСР. URL: <https://www.chesno.org/t/29/chornovil.html> (дата звернення 01.12.2024).

References

- Ketrin Vanner, 2023. *Tyahar mriy. Istoriya ta identychnist u postradyans'kiy Ukrayini*. Kyiv, 316 s. (In Ukrainian)
- Lepsha I., 2010. *Zhyttya i smert' Volodymyra Ivas'yuka*. Kyiv, 56 s. (In Ukrainian)
- Mozhovyy M. P., 2007. *Stanovlennya i tendentsiyi rozvytku ukrayinskoyi estradnoyi pisni: dys.. kand.. mystetstvovedennya*. Kyivskyi natsional'nyy universytet kultury ta mystetstv. Kyiv, 175 s. (In Ukrainian)
- Tereschuk G., 2019. Pisenyy vybukh 1989 roku. Festival' "Chervona Ruta" nablyzyv nezalezhnyist' Ukrainy. Suspil'stvo. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/30167325.html> (access date 06.12.2024). (In Ukrainian)
- Chaika I., 2016. Fenomen Volodymyra Ivas'yuka, abo "Chervona Ruta". Fotohrafiyi staroho L'vova. URL: <https://photo-lviv.in.ua/fenomen-volodymyra-ivasyuka-abo-chervona-ruta/> (access date 08.12.2024). (In Ukrainian)
- V'yacheslav Chornovil' – epoha borot'by za ukrayins'ku Derzhavu. Za materialamy kryminal'nykh sprav KDB URSS. URL: <https://www.chesno.org/t/29/chornovil.html> (access date 01.12.2024). (In Ukrainian)

Стаття надійшла до редакції: 09.12.2024 р.

O. Ilienکو

THE CREATIVE WORK OF VOLODYMYR IVASYUK IN THE CONTEXT OF THE NATIONAL-PATRIOTIC CRISIS OF THE LATE SOCIALISM PERIOD

This article is dedicated to a thorough analysis of Volodymyr Ivasyuk's creative work in the context of the national-patriotic crisis that took place in Ukraine during the late socialism period. Amidst the totalitarian regime, a fierce struggle for the preservation of national identity and cultural autonomy unfolded. The author explores how Ivasyuk's musical legacy, particularly his songs, functioned as a powerful emotional and symbolic resource for the formation of national consciousness, which became the basis for cultural resistance to the regime. Ivasyuk's creativity, in the context of strict political control, emerged as a factor that not only reflected the socio-cultural reality but also became an important element of resistance against the Soviet authorities' aspirations toward national assimilation and cultural unification. Volodymyr Ivasyuk's songs, which gained wide recognition under Soviet rule, simultaneously served as a form of protest against ideological monopoly and cultural hegemony, contributing to the development of national self-awareness and identity. Studying this creativity allows for viewing the national pathos embedded in the music as a significant element of cultural resistance, capable of transforming societal moods and influencing changes in national policy. The article also examines the socio-cultural context of the Soviet era, particularly the mechanisms of ideological pressure and cultural censorship that limited the opportunities for freely expressing national sentiments. Ivasyuk, by disregarding censorship restrictions, successfully combined folk motifs with elements of contemporary pop music, creating a body of works that infused new meaning into national ideas and played a significant role in national revival during the national crisis. Thus, the article highlights Volodymyr Ivasyuk's role not only as a distinguished artist but also as an influential figure who significantly contributed to the formation of a new national consciousness. His work proved to be a crucial factor in the processes of national revival and the acquisition of independence, which gained particular relevance in the late 1980s and early 1990s.

Keywords: *Ivasyuk, songwriting, national idea, patriotic crisis, late socialism, cultural autonomy.*